רב מרי בר רחל. בימי רבא היה כדמשמע הכא ובפרק מי שמת (נ"ב דף קמט. ושם ד"ה רב) ובפרק המולך (יבמות דף מה: ושם ד"ה רבא) לא גרס רב אבשריה לרב מרי בר רחל אלא רבא היה בנו של איסור גיורא ועוד מצינו אחר בנו של רבה כדאמרי' במי שהחליף (שבת דף קנד. ושם ד"ה ואמרי)

רבה אבוה דרב מרי בר רחל:

נטר שתא שקל אגר ביתא. פי' בקונטרס אגר שנה הבאה ותימה למה לא המתין עד סוף השנה דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ושמא היה מנהגם ליתן השכירות בסוף כל חדש וכן משמע במתניתין לעיל (דף סה.) גבי מרביס על השכר אי נמי נטר שתא היינו [1](שכירות שב) שנה שניה ומיהו קשה למה לא ניחה לו מחוצו ושמא בטוח היה מן הנכרי שיפרע לו או להרלות שהוא נותן לו שכר שלא יהיה נראה כיושב בשכר הלוואה וא"ת מכח דינא דבר מלרא היה לו לרב מרי להוציא מיד רבא כדאמרינן לעיל (דף סח.) מאי משכנתא דשכונא גביה [2] והא דאמרינן לקמן (דף קח:) חזכן מן הנכרי לית ביה משום דינא דבר מלרא היינו משום דמלי אמר ליה אריא אכרחי ממלרך אבל הכא רב מרי שלא היה לו בית אבל בית הנכרי לא שייך האי טעמא ואדרבה הפסיד שכל זמן שלא קנאו רבא היה דר בו רב מרי כשכיל רבית וי"ל דרב מרי

לא היה רולה לקנותו[3]:

דסתם משכנתא שתא. ולא היה מלי נכרי לסלוקי וחשוב כמכר אצלו כל אותה שנה כמו לעיל (דף סו:) באתרא דלא מסלקי והשתא ניקול מר אגר ביתא דחשיב כאילו הוה הבית ממושכן לו מרבא שאם היה בא רבא להחזיק בבית היה מונעו רב מרי אם היה רולה עד שיפרע לו מעותיו הלכך הוה חשיב רבא כלוה ואסור רב מרי לדור בו בחנם ורבא השיבו דלא

עדיף מגברא דאתי מיניה:

השתא נישקול מר אגר ביתא. משמע דיכול אדם למכור מה שהשכיר בית אחרים וכן משמע בפרק האומר משקלי (ערכין דף כא. ושם ד"ה ה"ק) דאם הקדיש המשכיר את הבית אין השוכר רשאי לדור בו יותר ואם דר בו מעל וקשה דאמרי' בפרק אע"פ (כתובות דף נט: ושם ד"ה שהה) ובפרק בתרא דנדרים (דף פו.) בית שמשכנתי לך לכשאפדנו ממך תיקדוש קדשה משמע שכל זמן שהיא ממושכנת אינו יכול להקדיש וי"ל דמה שיתר על החוב יכול להקדיש ולמכור אבל גופה תחילה חוזו ומה שאין יכול לדור בו לפי שהקדש מעורב בו ומכור הבית ויקח זה שכר שנתן: **ושפכי** ליה טפי. אין זה רבית מאותרת שלא היו מזכירים שנותנין בשביל מעותיו שהיו בטלין אצלם כדפירש בקונטרס ולא דמי להלוהו ודר בתלירו שצריך להעלות לו שכר (לעיל דף סד:) אע"פ שאינו אומר שיהא דר בשביל בטול מעותיו דשאני התם שעדיין חייב לו: **משתעבדי** בהו טפי. [4] אית ספרים דלא גרסי טפי שלבסוף היו מחזירים להם מעות הכרגא שנותנין בעבורם וכל מה שהיו משעבדין בהן היה בשכר הלוואה: **אפרוותא** דזולשפט. הכא משמע שהיה שם מקום הזול והמוכר פירות (נ"ב דף לח.) משמע שהיו מוליכין שם הייטות כדי למוכרן ביוקר וי"ל שהיתה עומדת בין מדינה שהיה שם יין לרוב ובין מדינה שלא היה נמצא שם יין והיו מביאים שם ממקום הזול ובאים ממקום היוקר שם לקנות:

התם בידו הבא לאו בידו. תימה כמאי הוי טפי בידו התם מהכא דאי מיירי התם שיש בידו תבואה לזרוע הכא נמי אם יש לו יין הוי בידו ואי תשיב התם משום דיש בידו לקנות הכא נמי בידו לקנות ויש לומר דהכא אין בידו כשער הזול דשער הזול דזולשפט לא משיך כולי האי דשמא כשיבא לקנות לא ימצא בתותו שער אבל בתם אוביר בידו לקנות חטין שאם לא ימצא בזול יקנה ביוקר: הכא

רב מרי בר רחל. בימי רבא היה כדמשמע הכא ובפרק מי שמת (נ"ב דף קמט. ושם ד"ה רב) ובפרק המולך (יבמות דף מה: ושם ד"ה רבא) לא גרס רב אבשריה לרב מרי בר רחל אלא רבא היה בנו של איסור גיורא ועוד מצינו אחר בנו של רבה כדאמרי' במי שהחליף (שבת דף קנד. ושם ד"ה ואמרי)

רבה אבוה דרב מרי בר רחל:

נטר שתא שקל אגר ביתא. פי' בקונטרס אגר שנה הבאה ותימה למה לא המתין עד סוף השנה דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ושמא היה מנהגם ליתן השכירות בסוף כל חדש וכן משמע במתניתין לעיל (דף סה.) גבי מרביס על השכר אי נמי נטר שתא היינו [1](שכירות שב) שנה שניה ומיהו קשה למה לא ניחה לו מחוצו ושמא בטוח היה מן הנכרי שיפרע לו או להרלות שהוא נותן לו שכר שלא יהיה נראה כיושב בשכר הלוואה וא"ת מכח דינא דבר מלרא היה לו לרב מרי להוציא מיד רבא כדאמרינן לעיל (דף סח.) מאי משכנתא דשכונא גביה [2] והא דאמרינן לקמן (דף קח:) חזכן מן הנכרי לית ביה משום דינא דבר מלרא היינו משום דמלי אמר ליה אריא אכרחי ממלרך אבל הכא רב מרי שלא היה לו בית אבל בית הנכרי לא שייך האי טעמא ואדרבה הפסיד שכל זמן שלא קנאו רבא היה דר בו רב מרי כשכיל רבית וי"ל דרב מרי

לא היה רולה לקנותו[3]:

דסתם משכנתא שתא. ולא היה מלי נכרי לסלוקי וחשוב כמכר אצלו כל אותה שנה כמו לעיל (דף סו:) באתרא דלא מסלקי והשתא ניקול מר אגר ביתא דחשיב כאילו הוה הבית ממושכן לו מרבא שאם היה בא רבא להחזיק בבית היה מונעו רב מרי אם היה רולה עד שיפרע לו מעותיו הלכך הוה חשיב רבא כלוה ואסור רב מרי לדור בו בחנם ורבא השיבו דלא

עדיף מגברא דאתי מיניה:

השתא נישקול מר אגר ביתא. משמע דיכול אדם למכור מה שהשכיר בית אחרים וכן משמע בפרק האומר משקלי (ערכין דף כא. ושם ד"ה ה"ק) דאם הקדיש המשכיר את הבית אין השוכר רשאי לדור בו יותר ואם דר בו מעל וקשה דאמרי' בפרק אע"פ (כתובות דף נט: ושם ד"ה שהה) ובפרק בתרא דנדרים (דף פו.) בית שמשכנתי לך לכשאפדנו ממך תיקדוש קדשה משמע שכל זמן שהיא ממושכנת אינו יכול להקדיש וי"ל דמה שיתר על החוב יכול להקדיש ולמכור אבל גופה תחילה חוזו ומה שאין יכול לדור בו לפי שהקדש מעורב בו ומכור הבית ויקח זה שכר שנתן: **ושפכי** ליה טפי. אין זה רבית מאותרת שלא היו מזכירים שנותנין בשביל מעותיו שהיו בטלין אצלם כדפירש בקונטרס ולא דמי להלוהו ודר בתלירו שצריך להעלות לו שכר (לעיל דף סד:) אע"פ שאינו אומר שיהא דר בשביל בטול מעותיו דשאני התם שעדיין חייב לו: **משתעבדי** בהו טפי. [4] אית ספרים דלא גרסי טפי שלבסוף היו מחזירים להם מעות הכרגא שנותנין בעבורם וכל מה שהיו משעבדין בהן היה בשכר הלוואה: **אפרוותא** דזולשפט. הכא משמע שהיה שם מקום הזול והמוכר פירות (נ"ב דף לח.) משמע שהיו מוליכין שם הייטות כדי למוכרן ביוקר וי"ל שהיתה עומדת בין מדינה שהיה שם יין לרוב ובין מדינה שלא היה נמצא שם יין והיו מביאים שם ממקום הזול ובאים ממקום היוקר שם לקנות:

התם בידו הבא לאו בידו. תימה כמאי הוי טפי בידו התם מהכא דאי מיירי התם שיש בידו תבואה לזרוע הכא נמי אם יש לו יין הוי בידו ואי תשיב התם משום דיש בידו לקנות הכא נמי בידו לקנות ויש לומר דהכא אין בידו כשער הזול דשער הזול דזולשפט לא משיך כולי האי דשמא כשיבא לקנות לא ימצא בתותו שער אבל בתם אוביר בידו לקנות חטין שאם לא ימצא בזול יקנה ביוקר: הכא

רב מרי בר רחל משכן ליה ההוא נכרי ביתא הדר זבנה לרבא נטר תריסר ירחי שתא שקל אגר ביתא *אמטי ליה לרבא אמר ליה האי דלא אמטאי למר אגר ביתא עד האידנא [5]דסתם משכנתא שתא *אי בעי נכרי לסלקי לא הוה מצי מסלק לי השתא לשקול מר אגר ביתא א"ל אי הוה ידענא דהוה ממושכן ליה למר לא הוה זביננא ליה *השתא כדיניהם עבדינן לך כל אימת דלא מסלקי בזוזי לא שקיל אגר ביתא אנא נמי לא שקילנא מינך אגר ביתא עד דמסלקנא לך בזוזי אמר ליה רבא מברניש לרב אשי חזי מר רבנן דקא אכלי רביתא דיהבי זוזי אחמרא בתשרי ומבחרי לה בטבת אמר ליה [2]אינהו נמי אחמרא קא יהבי אחלא לא קא יהבי מעיקרא דחמרא חמרא דחלא חלא ההיא שעתא הוא דקמבחרי [3]רבינא הוה יהיב זוזי לבני אקרא דשנוותא ושפכי ליה טפי כופיתא אתא לקמיה דרב אשי אמר ליה מי שרי אמר ליה אין אחולי הוא דקא מחלי גבך אמר ליה הא ארעא לאו דידהו היא אמר ליה ארעא לטסקא משעבדא [6]ומלכא אמר מאן דיהיב טסקא ליכול ארעא אמר ליה רב פפא לרבא חזי מר הני רבנן דיהבי זוזי אכרגא דאינשי ומשעבדי בהו טפי אמר ליה [7]השתא איכו שכיבא לא אמרי לכו הא מילתא [8]הכי אמר רב ששת מוהרקייהו דהני בטפסא דמלכא מנח ומלכא אמר מאן דלא יהיב כרגא לשתעביד למאן דיהיב כרגא רב סעורים אחוה דרבא הוה תקיף אינשי דלא מעלו ומעייל להו בגוהרקא דרבא אמר ליה רבא שפיר קא עבדת דתנינא [9]ראית שאינו נוהג כשורה מנין שאתה רשאי להשתעבד בו תלמוד לומר [1]לעולם בהם תעבודו ובאחיכם (ג) [10]יכול אפילו נוהג כשורה *ת"ל [11]ובאחיכם בני ישראל איש באחיו וגו' אמר רב חמא האי מאן דיהיב זוזי לחבריה למיזבן ליה חמרא ופשע ולא זבן ליה משלם ליה כדקא אזיל אפרוותא דזולשפט אמר אמימר אמריתא לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא אמר כי קאמר רב חמא הני מילי ביין סתם אבל ביין זה לא מי יימר דמזבני ליה ניהליה רב אשי אמר [12]אפי' יין סתם נמי לא מאי טעמא אסמכתא היא [13]ואסמכתא לא קניא ולרב אשי מאי שנא מהא [14]דתנן אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא התם בידו הכא

מסורת הש"ס

(א) [לעיל סח.], ב) [יבמות מו.], ג) [לעיל סו. וש"נ], ד) [לקמן קד. קט.], ה) פ"ש שבו, ו) בפ"ש: ועליה, ז) ר"מ מ"ז, ח) [עי' תוס' נ"ב כא: ד"ה מרמיקין].

תורה אור השלם

ז והתנחלתם אתם לבניכם אחריכם לרשת אחזה לעלם בהם תעבדו ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך:
ויקרא כה מו

הגהות הב"ח

(א) גמ' ובאחיכם בני ישראל יכול אפי' נוכרי וכו' דבמנות נגיה למאי נפקא מינה לדינא דבר מצרא והא דאמר:

גליון הש"ס

גמ' אמבי ליה לרבא. עיין ב"ב דף כא ע"ב תוס' ד"ה מרמיקין ועיין בתוספות דף נט ע"ב תוס' ד"ה שבה: שם ת"ל ובאחיכם. עיין פוטה דף ג ע"ב תוס' ד"ה כתיב נמי: רש"י ד"ה והא ארעא ובו' דקרקע אינה נגזלת. עיין תשובת הריב"ש סי' רע"ג:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה משתעבדי אית כו'. נ"ב אבל הרא"ש גרס לה ופי' נ"ב משום דכית שהיה שעבודים יותר ממעות הכרגא וכן משמע בתן בתוס' להפסדים דגרסי טפי אבל הרמב"ם מפרש לענין איסור והיתר להשתעבד וכ"כ בס"ע אבל דברי הרא"ש נכונים:

עין משפט נר מצוה

א [טוש"ע ח"מ סי' שיב סעיף ג]:
קמט ב מרי פ"ז מהל' מלוה ולוה הל' ו סמג לאוין קלד טוש"ע י"ד סי' קנב סעיף כ:
קג ג מרי שם פ"ח הל' י סמג שם טוש"ע י"ד סי' קנב סעי' יג:
קנא ד מרי שם הל' ט סמג שם טוש"ע י"ד סי' קם סעי' ד וש"ס:
קנב ה מרי פ"ה מהל' גזילה הל' טו סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסט סעי' י:
קנג ו מרי שם הל' טז ופ"ה מהל' מלוה ולוה הל' ח ופ"ח מהל' שכנים הל' ח ועיין בהשגות וכ"מ סמג שם ולאוין קנב טוש"ע שם סעי' יא וטוש"ע י"ד סי' רסז סעי' טז:
קנד ז מרי פ"ח מהל' שכנים הל' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' רסז סעי' טו ומעי' טז:
קנה ח מרי שם הל' ז סמג לאוין קנז:
קנו ט מרי פ"ז מהל' שלוחין ושותפין הל' ו סמג עשין פב טוש"ע י"ד סי' קנז סעי' מ וטוש"ע ח"מ סי' קפג סעי' ח:

לעזי רש"י

קונטריא"ה [קונטריד"א]. חבל ארץ.
ריישווג"ן [ריישוג"א]. מרכבה (בגרמנית).

מוסף רש"י

אסמכתא. הבטחת נחתא שאדם מבטיח את חבירו לסמוך עליו שאם לא יקיים תנאו יתן כך וכך (לעיל מח:) היינו דבר דאינו נותן לו מדעתו אלא סומך על דבר שאינו, דאסור שהרי יכול לגלות ופעמים שמגלאין אותו (שבועות כד.) המבטיח לחבירו דבר על מנת שיעשה דבר לעתיד ושותף בלוו בשעת התנאי שיוכל לקיים הדבר כשיגיע זמן וכשיגיע הזמן יתנם ולא יוכל לקיים (רשב"ם ב"ב קסח.) לא קניא. ואינו נתפס בתנאי ולא יפסיד כסף (שם). אם אוביר. אעשה בהם, ולא אעביד. ולא אעשה בה משלה הראוי לה (לקמן קד.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com